

Ефективність групових тактичних дій гандболістів студентської команди у захисті

Червона С.П.¹, Кононенко Н.М.², Білоус Н.С.²

¹Харківська державна академія фізичної культури

²Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Анотація. Тренувальний процес студентської гандбольної команди має свою специфіку, що в основному зумовлена умовами організації навчального навантаження у ЗВО. Тренери враховують цю особливість у побудові та організації навчально – тренувального процесу та у пошуку шляхів для його оптимізації. Матеріали присвячено дослідженню структури та ефективності групових тактичних взаємодій гандболістів студентської команди у захисті.

Ключові слова: гандбол; тактика; студентська команда; групові тактичні взаємодії.

Вступ. Підготовка гандболістів студентських команд має свої особливості. Провідна навчальна діяльність за спеціалізацією, різний рівень попередньої підготовки гравців, постійна зміна складу збірної команди вузу потребує постійного цільового підходу до організації тренувального процесу та цілеспрямованого підбору ефективних засобів ведення гри під час змагань серед команд факультетів та серед команд ЗВО.

Вдосконалення взаємодій у групових тактичних діях у захисті – один із напрямків тактичної підготовки команди. Саме ефективність взаємодії гандболістів у ланках визначає переможний результат гри під час змагань.

Успішна гра в захисті багато в чому визначає підсумок спортивного суперництва команд. У гандболі для досягнення перемоги недостатньо тільки результативно атакувати, важливо також надійно захистити свої ворота. Вміло організований захист не тільки закріплює успіх у нападі, але й впливає на характер подальших дій команди. Команда, що вміє надійно захистити свої ворота, сміливо йде на загострення гри (Наумчук, & Русанюк, 2018; Цапенко, 2004).

Перемога команди у грі залежить від рівня підготовки кожного гравця. В основі тактичних побудов команди лежить злагодженість дій гравців, їх взаєморозуміння поєднання індивідуальних, групових і колективних дій. Різноманіття тактичних побудов – основа успіху в гандболі.

Тактика захисту передбачає організацію дій команди, спрямованих на нейтралізацію атакуючих дій суперників. Гра в захисті складається з індивідуальних, групових та командних дій.

Групова тактика захисту передбачає організовану дію двох або декількох гравців проти суперника, і спрямована на надання допомоги партнерам

(Костюкевич, 2014).

До завдань тактичної підготовки гандболістів відносять: придбання теоретичних знань в галузі тактики гандболу; вдосконалення в гнучкості використання тактики; розвиток здатності швидко переключатися з одних дій на інші; складання тактичної схеми ведення змагальної боротьби; моделювання обраного способу змагальної діяльності в тренувальному процесі; формування тактичного мислення; придбання знань тактики нападу, захисту, жорсткого пресингу; формування умінь і навичок командної, групової та індивідуальної тактики ведення змагальної боротьби; вивчення тактичних дій, зв'язок і комбінацій; цілісне програвання різних схем тактики в ускладнених умовах і модельних формах змагальної діяльності (Костюкевич, 2014; Наумчук, & Русанюк, 2018; Цапенко, 2004).

Прийоми гри в захисті спрямовані на протидію нападаючій команді. Основна мета гри в захисті – перервати атаку суперника і оволодіти м'ячем до його кидка у ворота. Захисник повинен постійно займати необхідну позицію для запобігання виходу нападаючого до воріт. Не менш значиме також уміння захисника перешкоджати передачам і ловлі м'яча, веденню і кидкам м'яча.

Всі дії в захисті повинні бути підпорядковані розв'язанню основних завдань постійно порушувати взаємодії гравців противника; зривати індивідуальні, групові та колективні переміщення його нападників; випереджати атаку; руйнувати їх тактичні ходи і комбінації; своєчасно блокувати кидки по воротах; відбирати м'яч у противника і контратакувати (Кубраченко, 2010; Наумчук, & Русанюк, 2018).

Обороняючись, гравці вирішують одне завдання своєї команди. Всі дії повинні бути усвідомленими. Вони повинні вписуватися в систему оборонних дій команди, бути взаємопов'язаними з діями партнерів, враховувати хід гри. Просліджується тенденція у розвитку гри у двох напрямках: універсалізація та спеціалізація.

Перший напрямок передбачає різнобічну підготовку захисників, тобто кожен має вміти виконувати функції всіх польових гравців будь-яких ігрових амплуа.

Другий – досягнення захисниками високого професійного виконання функцій, зв'язаних безпосередньо з конкретним ігровим амплуа. Спеціалізація захисника передбачає оволодіння спортсменами основними обов'язками в залежності від виконуваних ними ігрових функцій (Мельник, 2015; Тищенко, 2014).

Вмілий захист не тільки закріплює успіх команди, але й додає впевненості в подальших діях. Захисні дії є відповіддю на нападаючі дії суперника і організовуються в залежності від особливостей тактики суперника.

Виділяють такі завдання тактики захисту: систематично порушувати взаємодії гравців суперника; зривати індивідуальні і колективні пересування нападників; випереджати атаку; порушувати тактичні ходи атаки та комбінації

суперників; своєчасно блокувати кидки по воротах; відбирати м'яч у суперника і переходити в контратаки.

Дії захисників, що складають групову тактику у захисті наступні: перемикання, звільнення від заслону, зміна підопічних, розбір гравців, груповий блок, взаємодії з воротарем та підстраховка.

Мета дослідження. Встановити структуру та визначити ефективність групових тактичних дій студентської команди у захисті під час змагань стало метою нашого дослідження.

Методи дослідження. Було використано наступні методи дослідження: аналіз науково методичних джерел, педагогічні спостереження, методи математичної статистики.

Дослідження проводилось під час змагань серед студентських команд м. Харкова, травень 2019 року.

Результати дослідження. Спостереження за грою гравців збірної команди «ХАІ» дали змогу отримати наступні дані, представлені у табл.1.

Таблиця 1

Показники кількості техніко-тактичних дій збірної команди «ХАІ» у захисті, травень 2019 р.

ігри	груповий блок	підстраховка	перемикання	зміна підопічних	звільнення від заслону
1 гра	28	40	32	35	12
2 гра	26	38	33	32	11
3 гра	27	34	35	30	14
4 гра	27	37	31	36	12
Загалом	108	149	131	133	49

Гравцями протягом 4 ігор, було виконано 570 групових тактичних дій у захисті. Із них «підстраховка» використовувалась найбільше – 149 разів, «зміна підопічних» – 133, «перемикання» – 131, «груповий блок» – 108 та «звільнення від заслону» використовували гравці найменше – 49 разів.

Частка техніко-тактичних дій, що застосовувалися гандболістами в іграх представлено на рис.1.

Найчастіше серед групових тактичних дій гравці використовували: підстраховку – 27%, зміна підопічних – 24%, перемикання – 22%, груповий блок – 19% та звільнення від заслону – 8%.

Визначивши кількісні та якісні показники групових тактичних дій у захисті протягом 4 ігор, ми визначили їх ефективність (табл. 2).

Так найбільшу ефективність склали «перемикання» – 54,75%, показники «групового блоку» – 50%, «зміна підопічних» – 53,75%, «підстраховка» – 50%, та ефективність «звільнення від заслону» лише – 48%.

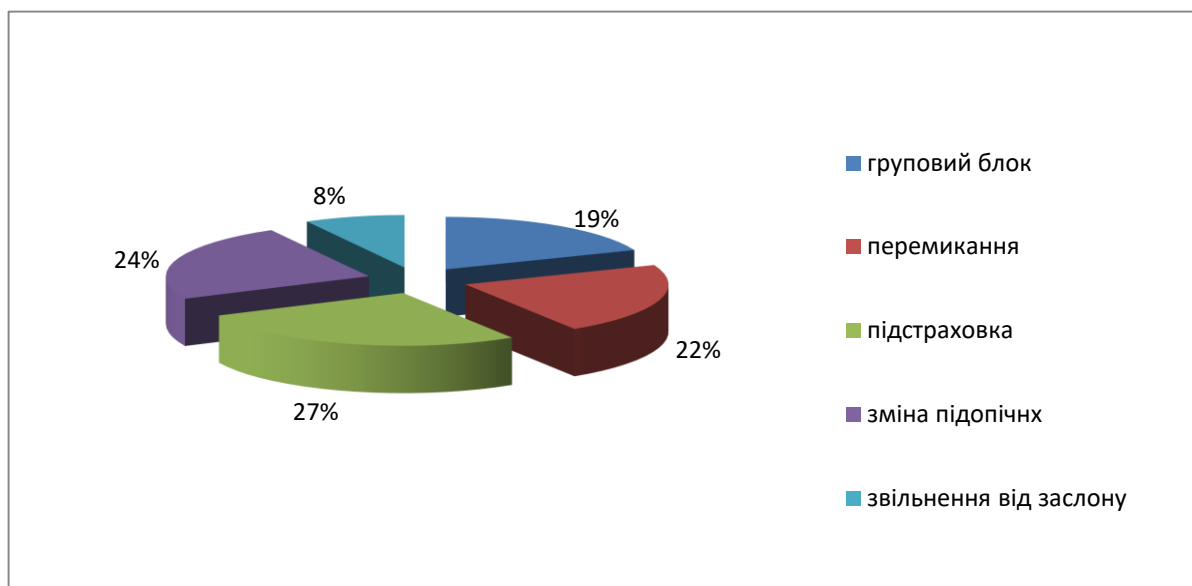

Рис.1. Частка групових тактичних дій у захисті (відсотки)

Таблиця 2

Ефективність групових тактичних дій у захисті, %

№	ігри	груповий блок	перемикання	підстраховка	зміна підопічних	звільнення від заслону
1	1 гра	54	61	50	53	50
2	2 гра	50	54	52	58	45
3	3 гра	47	49	50	51	43
4	4 гра	49	55	48	53	54
\bar{X}		50	54,75	50	53,75	48

Висновки. Низькі показники ефективності техніко тактичних дій у захисті вказують на необхідність оптимізації тренувального процесу. Тренерам необхідно звернути особливу увагу на вдосконалення групових тактичних дій у захисті, вести контроль за техніко-тактичною діяльністю гандболістів; використовувати комплекс вправ, спрямованих на вдосконалення групових тактичних дій у захисті; використовувати: моделювання ігрових дій: «груповий блок» в парах, трійках; «переміщення»; «підстраховка» в парах; застосування «зміни підопічних» при більшості захисників; застосування «звільнення від заслону» при більшості захисників.

Література:

- Костюкевич, В.М. (2014). *Теорія і методика спортивної підготовки. (на прикладі командних ігрових видів спорту)*. Вінниця : Планер.
- Кубраченко, А.Г. (2010). *Гандбол: учебник для высших учебных заведений системы физического воспитания и спорта*. Киев : Полиграфкнига.

- Мельник, В. (2015). Порівняльна характеристика показників тактичних дій у нападі гандболістів на різних етапах системи багаторічної підготовки. *Молодіжний науковий вісник Східноєвроп. нац. ун-ту імені Лесі Українки* : зб. наук. пр., Луцьк, 17, 146-150.
- Наумчук, В.І., & Русанюк, В.М. (2018). *Удосконалення техніко-тактичних дій в гандболі*. Тернопіль: ТНПУ.
- Тищенко, В.О. (2014). *Гандбол: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Запоріжжя* : Акцент Інвест-трейд.
- Цапенко, В.А. (2004). *Тактика гри в гандбол: Учебное пособие для преподавателей физического воспитания и студентов высших учебных.* Запорожье: ЗГУ.

Відомості про авторів:

Червона Світлана Пилипівна –

старший викладач кафедри спортивних та рухливих ігор

E-mail: nesveta@ukr.net

Харківська державна академія фізичної культури

Кононенко Неллі Миколаївна –

ст. викладач кафедри фізичного виховання та здоров'я

E-mail: nellikononenko76@gmail.com

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»

Білоус Наталія Сергіївна –

старший викладач кафедри фізичного виховання та здоров'я

E-mail: Belousnatalia59@gmail.com

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є.Жуковського «ХАІ»

Надійшла до редакції 10.01.2021 р.